

SEDMA KATEHEZA**KULTURA VESELJA**

»KO STA GA ZAGLEDALA, STA BILA PRESENEČENA« (Lk 2,48)

Devica in mati Marija, Sveti Duh te je vodil,

da si v globini svoje ponižne vere sprejela Besedo življenja

in se povsem darovala Bogu.

Pomagaj nam izreči našo privolitev v nujnosti, ki je silnejša kakor kdajkoli,

da bomo oznanjali Jezusovo blagovest.

Ti si, napolnjena s Kristusovo navzočnostjo, prinesla veselje Janezu Krstniku,

da je zavriskal v naročju svoje matere.

Ti si, prepolna veselja, zapela hvalnico čudovitih Božjih del.

Stanovitno si vztrajala pod križem v neomajni veri

in sprejela veselo tolažbo vstajenja.

Zbrala si učence v pričakovanju Svetega Duha,

da je mogla nastati misijonarska Cerkev.

Izprosi nam novo vnemo Vstalega,

da bomo vsem prinašali evangelij življenja, ki premaga smrt.

Daj nam sveto drznost za iskanje novih poti, da bo do vseh prišel dar lepote,

ki nikoli ne ugasne.

Ti, Devica poslušajočega srca in premišljevanja, mati ljubezni, nevesta večne svatbe,

posreduj za Cerkev, katere najčistejša podoba si,

da se ne bo nikoli zapirala ali opešala v svoji gorečnosti pri graditvi Božjega kraljestva.

Zvezda nove evangelizacije, pomagaj nam, da bomo svetili

v pričevanju občestva, služenja, izpovedujoče in velikodušne vere,
 pravičnosti in ljubezni do ubogih, da bo veselje iz evangelija
 prispelo do koncev zemlje in da nobeno obrobje ne bo brez njegove svetlobe.

Mati živega evangelija, vir veselja za male, prosi za nas.

Amen. Aleluja!

(papež Frančišek, Veselje evangelija, 24. november 2013)

Veselje imamo pogosto za krono človekovih želja, osebnih projektov in vsega, kar je najdražje človekovemu srcu, kot bi ljudje v resnici vedeli, kaj človeško življenje osrečuje. Današnja kultura lahko z močjo množičnih medijev v človeški um in srce močno vtisne nekakšen vzor veselja, ki se zdi tehten za ljudi v vseh državah, tradicijah in kulturah. Primer tega je prenosni telefon: danes ga ima že skoraj vsak, tisti, ki ga nimajo, pa si ga želijo dobiti čim prej. Lahko rečemo, da nam zelo pretanjeno, a učinkovito predlagajo vzor človeka: če želiš želi biti srečen in popolnoma vključen v družabne odnose, si moraš nujno omisliti to tehnološko napravo. Vendar ali je res, da človek z gotovostjo ve, kaj ga v resnici osrečuje? Ali je mogoče, da se moramo za dosego sreče truditi na vse pretege, da bi uresničili življenjski vzor, ki ga ima lahko le peščica? Evangeljska zgodba, ki smo jo izbrali za oporo tem katehezam, nam znova osvetli pot proti resničnemu veselju. Evangelist Luka je zapisal, da je bil prvi čustveni odziv Marije in Jožefa, ko sta Jezusa našla v templju, kjer se je pogovarjal z učitelji, presenečenje, ne bolečina ali kakršno drugo negativno čustvo, ki bi bilo zaradi strahu ravno tako upravičeno. Otrok, ki ga je Marija devet mesecev nosila v svojem telesu in ki ga je Jožef peljal v Egipt, da bi ga rešil pred kraljem Herodom, jima je zdaj naredil nekaj nepričakovanega in presenetljivega. V njunih srcih se je vzbudilo globoko čudenje in veselje, ki ga ni lahko opisati – podobno trenutku, ko prejmemo darilo, ki je nad vsemi našimi pričakovanju in željami. Veselje, resnično veselje, ki je vedno nepričakovano in presenetljivo, odpre srce za neskončno obzorje. Veselje pa, ki si ga želimo, se trudimo zanj in ga dosežemo, človeško srce zapre v okviru njegovih želja in ga nato spodbudi k drugim neizpolnjenim težnjam. Človeško veselje ni iskreno tedaj, ko se njegove želje izpolnijo, ampak ko ga prešine sreča, o kateri ni niti sanjal. Prva pozdravna beseda nadangela Gabrijela v oznanjenju Mariji ni bila naključna, čeprav jo prevajamo z besedo *zdrava*, pravzaprav pomeni *veseli se*. Nadangel je tej mladi zaročenki iz Nazareta, ki je bila odločena, da bo uresničila svoje sanje v

ljubezni do Jožefa, oznanil nekaj nepredstavljivega. Ta dogodek je korenito spremenil njene načrte, vendar pa ji je angel takoj povedal, da bo tisto, kar ji je oznanil, vir velikega veselja zanjo. Resnično veselje vedno poruši naše načrte in nas vodi onkraj naših ozkih človeških prizadevanj. To je eden temeljnih razlogov za to, da se na krščansko sporočilo velikokrat gleda z velikim sumničenjem, kot bi nasprotovalo človeški sreči. *»Gre za prepričanje Cerkve, ki je bilo pogosto zavrnjeno, kakor da bi bila sovražnica človeške sreče. Benedikt XVI. se je te razprave lotil z veliko jasnostjo: 'Ali nam Cerkev s svojimi zapovedmi in prepovedmi ne zagreni tega, kar je najlepše v življenju? Ali ne postavlja prepovedi prav tam, kjer nam od Boga namenjeno veselje ponuja srečo, ki nam daje predokus nečesa božanskega?'* Na ta vprašanja je odgovoril, da – čeprav v krščanstvu ni manjkalo pretiravanj ali napačne askeze – *uradni nauk Cerkve, zvest Svetemu pismu, ni zavrnil 'erosa kot takega, ampak je nasprotoval njegovi kvarni popačenosti. Kajti napačno pobožanstvenje erosa, do katerega je prihajalo, ga je oropalo njegovega dostojanstva in ga razčlovečilo'«* (AL 147). Bog nikakor ni sovražnik človeškega veselja. Nasprotno, še bolj kot človek sam, mu želi dati preobilje veselja, ki bi se dotaknilo vseh razsežnosti njegove človečnosti, tudi tiste, ki jo pogosto zmotno zamenjujemo za resnično veselje: erotično razsežnost. V nasprotju s splošnim prepričanjem resnični sovražniki spolnega užitka niso Bog, evangelij ali Cerkev, ampak je to človek sam, ki v svoji slabotnosti, posledici izvirnega greha, razčlovečuje ta krasni in čudoviti dar, ki mu ga je naklonil Stvarnik. Da bi lahko krenil proti resničnemu veselju, mora človek mora začeti tudi pri svojem telesu in jeziku, ki je vanj vklesan. V *Radosti ljubezni* je papež Frančišek zelo konkretno in preroško namignil: *»Človek mora svoje čustvovanje in določene nagone vzgajati. V ta namen je neizogibno, da si postavi meje. Skrajnost, pomanjkanje nadzora, obsedenost s samo eno vrsto užitkov končno oslabi in prizadene užitek sam in škoduje družinskemu življenju. Dejansko je mogoče s strastmi lepo shajati, kar pomeni, da jih usmerjamo vedno bolj v podaritev sebe in polno uresničenje samega sebe, kar bogati medsebojne odnose v družini. To ne pomeni, da se moramo odpovedati trenutkom velikega veselja, temveč da te trenutke sprejmemo kot prepletene s trenutki velikodušnega podarjanja, potrpežljivega pričakovanja, neizogibne utrujenosti in prizadevanja za plemenit cilj. Življenje v družini je vse to in vredno ga je živeti v celoti«* (AL 148). Osnovna naloga Cerkve je zato oznanjati *Veselje evangelija* – ki je naslov papeževe prve Apostolske spodbude –, ker le evangelij razodeva resnično veselje in človeško srce vzgaja v njem. *»Bog ljubi veselega človeka, da je ustvaril vse, 'da bi to uživali' (prim. 1 Tim 6,17). Bodimo spričo njegove nežnosti veseli, ko nam predlaga: 'Otrok, če že kaj imaš, si stori dobro. (...) Ne zamujaj prijetnega dneva' (Sir 14,11.14). Tudi zakonski par odgovarja na Božjo voljo, ko sledi temu*

svetopisemskemu vabilu: 'Ob dnevu sreče bodi dobre volje'« (Prd 7,14) (AL 149). Evangelij razodeva veselje človeku, družina pa je njegova izvirna zibka. Ker se zakon rodi iz velike želje mladih zakoncev, da bi našla polnost veselja, lahko razpade predvsem zato, ker se ta želja ne izpolni. Protislovno je, da vsi iščejo veselje v zakonu in prepričljivo obljublajo veselje v njem, a mnogi se nedvomno ujamejo v razpadlo zakonsko zvezo. Zakaj vse več zakonov razpade? Bi lahko poleg tega rekli tudi, da je neki zakon uspešen, ker sta si bila zakonca zvesta do konca, čeprav zakonskega odnosa nista živela v veselju in ljubezni? Povedano drugače, ali lahko zakonca živita polnost zakona le v moči zvestobe ali pa obstaja bistvena, veliko globlja in korenitejša zvestoba, ki daje okus njunemu zakonskemu življenju? Danes je število zakoncev, ki živijo ločeno ali se ločijo, v primerjavi s preteklimi desetletji neprimerljivo večje, ni pa rečeno, da so bili vsi zakoni v preteklosti uspešni, ker so trajali 'vse dni življenja'. Morda so zakonci na zakonski dogovor gledali s tako poduhovljenimi očmi in z vidika moralnega čuta, da so s tem zasenčili bistveni element v njegovem izvoru. »V zakonu je treba negovati veselje ljubezni. Ko smo obsedeni z iskanjem užitka, nas to omeji in onemogoči, da bi odkrili druge vrste zadovoljstev. Veselje pa razširja sposobnost uživanja in nam omogoča najti zadovoljstvo v različnih resničnostih, tudi v življenjskih obdobjih, v katerih užitek zbledi. Zato je rekel sv. Tomaž Akvinski, da se beseda 'veselje' nanaša na to, da se nam širi srce. Zakonsko veselje, ki ga je mogoče doživeti tudi v bolečini, vključuje, da sprejmemo, da je zakon sožitje radosti in prizadevanj, napetosti in počitka, trpljenja in olajšanja, zadovoljstva in iskanja, neprijetnosti in užitkov – vedno na poti prijateljstva, ki zakonca spodbuja k temu, da skrbita drug za drugega: 'si medsebojno pomagata in drug drugega podpirata'« (AL 126). Kako lahko torej cenimo in negujemo veselje ljubezni ves čas dolgega in enoličnega zakonskega življenja? Ali je dovolj preprosta zaveza zakoncev? Ali sta njuna volja in trud dovolj za poživljanje veselja v njunem ljubečem odnosu? To so napake mnogih parov, zaradi katerih se njihov odnos izrodi in vodi v dramatične in včasih nasprotujoče si razmere. Ne dovolj le volja, ampak tudi smisel za 'duhovnost lepote', ki omogoča zakoncu, da dojame in razume »'veliko vrednost' drugega. Lepota – 'velika vrednost' drugega, ki ne sovpada z njegovo fizično ali psihološko privlačnostjo – nam dopušča, da izkusimo nedotakljivost njegove osebe brez oblastne želje, da bi jo posedovali. Potrošniška družba osiromaši smisel za lépo in tako veselje ugasne. Vse obstaja zato, da bi kupili, posedovali in potrošili, tudi ljudje. Nežnost pa je izraz tiste ljubezni, ki se osvobodi želje sebičnega posedovanja. Privede nas do tega, da pred človekom tako rekoč drhtimo z neizmernim spoštovanjem in določenim strahom, da ga ne bi prizadeli ali mu vzeli njegovo svobodo. Ljubezen do drugega vključuje zadovoljstvo, da gledam in cenim lépo in

nedotakljivo njegovega osebnega bistva, ki biva onstran mojih potreb. To mi dopušča, da iščem v njem dobro, tudi ko vem, da ne more biti moj ali ko je fizično neprijeten, nasilen ali nadležen. Zato velja: 'Iz ljubezni, po kateri ima kdo koga rad, izhaja, da mu ta dá nekaj zastonj'. Estetsko se v ljubezni izraža v tem, da drugega gledamo kot cilj v sebi, čeprav je bolan, star ali oropan zunanje privlačnosti. Pogled, ki drugega ceni, ima velik pomen in skopariti z njim običajno škodi. Kaj vse počnejo včasih zakonci in otroci, da bi bili opaženi in upoštevani! Mnoge rane in krize nastanejo, ko se prenehamo gledati. To izražajo tudi nekatere pritožbe in ugovori: 'Moj mož me ne pogleda, zdi se, da sem zanj nevidna'. – 'Glej me, ko govorim s teboj!' – 'Moja žena me ne pogleda več, zdaj ima oči samo za svoje otroke'. – 'Doma se nihče ne zmeni zame; sploh me ne opazijo, kot da ne bi obstajal'. Ljubezen odpira oči in omogoča videti onstran in razodeva človekovo resnično vrednost» (AL 127-128).

Veselje ni dodatek, ki bi bil odvisen od razmer posamezne družine. Veselje je bistveni del družinske identitete. Ko veselja ni, družina vsak dan posebej zapada v krize ali boje. Potrebujemo resnično in globoko duhovnost, ker je treba »negovati veselje te kontemplativne ljubezni. Ker smo ustvarjeni za to, da ljubimo, vemo, da ni večjega veselja, kot je skupno dobro: 'Dajaj in prejemaj. In razveseli svojo dušo, zakaj v podzemlju boš zaman iskal veselje' (Sir 14,16). Največje radosti življenja se porajajo, ko lahko osrečimo druge, v predokusu nebes. Spomnimo se na posrečen prizor iz filma Babettino kosilo (Il pranzo di Babette), kjer velikodušna kuharica prejme hvaležen objem in pohvalo: 'Kako zelo boš razveselila angele!' Dobrodejno in poživljajoče veselje je v drugih vzbuditi zadovoljstvo in jih gledati, kako uživajo. Ta radost, ki je učinek bratske ljubezni, ni ugodje nečimrnosti nekoga, ki gleda samo nase, temveč je radost tistega, ki ljubi, ki se veseli sreče ljubljene osebe – radost, ki se izliva v drugega človeka in postane v njem rodovitna» (AL 129). Le tako se lahko v človeških očeh zgodi tisto nemogoče, ki »veselje obnavlja v bolečini. Sv. Avguštin pravi: 'Kolikor večja je bila nevarnost v bitki, toliko večje je veselje nad zmago'. Potem ko sta skupaj trpela in se borila, lahko zakonca izkusita, da je bilo vredno, saj sta dosegla nekaj dobrega, se skupaj nekaj naučila, in znata to, kar imata, bolj ceniti. Malo človeških radosti je tako globokih in prazničnih, kot so tiste, ko sta dva človeka, ki se ljubita, skupaj izbojevala nekaj, kar ju je stalo veliko skupnega npora» (AL 130).

V družini

V razmislek

1. Ljudje se poročajo, ker občutijo veliko veselje do ljubljenega človeka in hočejo z njim uresničiti svoje življenjske sanje, srečo. Zakaj se vse te zelo logične stvari ne uresničijo vedno?
2. Ali je veselje ljubezni v zakonskem in družinskem življenju ideal ali resničnost? Kateri ideal je nerealen oziroma kateri je resničen?

Za življenje

1. Ne gre za to, da iščemo veselje, ampak da vzgajamo za resnično veselje. V kakšnem smislu bi morali sebe vzgajati za resnično veselje in kako lahko to storimo?
2. Zakaj lahko zakonska in družinska kriza postane vir velikega veselja ljubezni?

V cerkvi

V razmislek

1. Kot papež Frančišek pogosto pravi, je osnovna naloga Cerkev oznanjati *Veselje evangelija*, kajti le evangelij človeškemu srcu razodeva in daje resnično veselje. Zakaj oznanjevanje tega ni vedno samoumevno?
2. Pastoralna dejavnost Cerkev še nikoli ni bila tako polna veselja kot danes. Kaj to pomeni in kako lahko to uresničimo v svojih krščanskih občestvih?

Za življenje

1. Mnogi mladi se danes bojijo poroke. Kako jim lahko Cerkev pomaga znova odkriti veselje življenja posvečenemu v zakramentu zakona?
2. Kako bi lahko Cerkev pomagala družinam živeti in doživljati resnično veselje ljubezni?